

Кейсове звітування

Департамент фінансового моніторингу
Національний банк України

м.Київ, 30 вересня 2020 року

МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ: РЕКОМЕНДАЦІЇ FATF

Recommendation 20: Reporting of suspicious transactions

If a financial institution suspects or has reasonable grounds to suspect that funds are the proceeds of a criminal activity, or are related to terrorist financing, it should be required, by law, to report promptly its suspicions to the FIU

Якщо фінансова установа підозрює або має достатні підстави підозрювати, що кошти є надходженнями від злочинної діяльності або пов'язані з фінансуванням тероризму, необхідно встановити вимогу на рівні закону негайно повідомляти підрозділ фінансової розвідки про свої підозри

Interpretive Note to Rec. 20

All suspicious transactions, including attempted transactions, should be reported regardless of the amount of the transaction

Всі підозрілі операції, включаючи спроби проведення операцій, повинні бути повідомлені незалежно від суми таких операцій

Рекомендації FATF

СТАНДАРТИ БАЗЕЛЬСЬКОГО КОМІТЕТУ З ПИТАНЬ БАНКІВСЬКОГО НАГЛЯДУ (BCBS)

56. Постійний моніторинг і перевірка рахунків та фін. операцій дозволять банкам виявляти підозрілу діяльність, усувати помилкові результати та негайно повідомляти про реальні підозрілі фін. операції.

57. Також мають бути встановлені процедури оцінки того, чи передбачено внутрішніми документами (політиками) банку повідомлення про підозрілі фін. операції до правоохоронних органів або СУО. Ці процеси повинні відображати принцип конфіденційності, гарантувати, що розслідування проводиться швидко і що звіти містять відповідну інформацію, а також готуються та подаються своєчасно.

58. Після виникнення підозри щодо фін. операцій за рахунками (відносин), на додаток до повідомлення про підозрілу діяльність банк повинен вжити достатніх заходів для зменшення ризику використання банку для злочинної діяльності.

Процес виявлення, вивчення та повідомлення про підозрілі фін. операції до СУО повинен бути чітко визначений у політиках та процедурах банку та доведений до відома персоналу через регулярні навчання. Ці політики та процедури повинні містити чіткий опис обов'язків працівників та інструкції щодо аналізу, вивчення та звітування про підозрілу діяльність всередині банку, а також вказівки щодо заповнення таких звітів.

Керівник підрозділу ПВК/ФТ повинен забезпечити оперативне розкриття інформації про знаходження на рахунках коштів або іншого майна, яке, як підозрюється, є результатом злочинної діяльності.

Це може включати перегляд ризик-профілю клієнта / рахунку або самих відносин. Відповідні дії можуть потребувати передачі на рівень особи, яка приймає рішення щодо таких відносин, щоб визначити, як поводитись із відносинами, беручи до уваги будь-які інші відповідні фактори, такі як співпраця з правоохоронними органами або СУО.

ДИРЕКТИВА (ЕУ) 2015/849 ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПАРЛАМЕНТУ ТА РАДИ

Article 33 (1) Member States shall require obliged entities, and, where applicable, their directors and employees, to cooperate fully by promptly:

(a) informing the FIU, including by filing a report, on their own initiative, where **the obliged entity knows, suspects or has reasonable grounds to suspect** that funds, regardless of the amount involved, are the proceeds of criminal activity or are related to terrorist financing, and by promptly responding to requests by the FIU for additional information in such cases;

(a) Інформування FIU, в тому числі шляхом подання звіту, за власною ініціативою, у випадках коли зобов'язана особа знає, підозрює або має достатні підстави підозрювати, що кошти незалежно від їх суми є надходженням від злочинної діяльності або пов'язані з фінансуванням тероризму, а також надання відповіді в короткі строки на запити FIU з метою отримання ним додаткової інформації;

Article 33 (1)

All suspicious transactions, including attempted transactions, shall be reported.

Необхідно звітувати про всі підозрілі транзакції, включаючи спроби їх проведення.

ВИМОГИ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ЩОДО КЕЙСОВОГО ЗВІТУВАННЯ

Закон №361-IX (новий AML-Закон) з **28.04.2020**

ОБОВ'ЯЗОК СПФМ:

- ✓ повідомляти спеціально уповноважений орган (СУО) про підозрілі фінансові операції (діяльність) або спроби їх проведення незалежно від суми, на яку вони(а) проводяться, - негайно після виникнення підозри або достатніх підстав для підозри, а також надавати обґрунтовані висновки, копії документів та іншу інформацію, на основі яких сформовано підозру, та додаткову інформацію на запити СУО

підпункт в) пункту 8 частини другої статті 8 Закону №361-IX

- ✓ Фінансові операції або спроба їх проведення незалежно від суми, на яку вони проводяться, вважаються підозрілими, якщо суб'єкт первинного фінансового моніторингу має підозру або має достатні підстави для підозри, що вони є результатом злочинної діяльності або пов'язані чи стосуються фінансування тероризму або фінансування розповсюдження зброї масового знищення.
- ✓ При визначенні того, чи є підозрілою фінансова операція або діяльність, СПФМ враховує типологічні дослідження, підготовлені СУО та оприлюднені ним на своєму веб-сайті, а також рекомендації суб'єктів державного фінансового моніторингу.

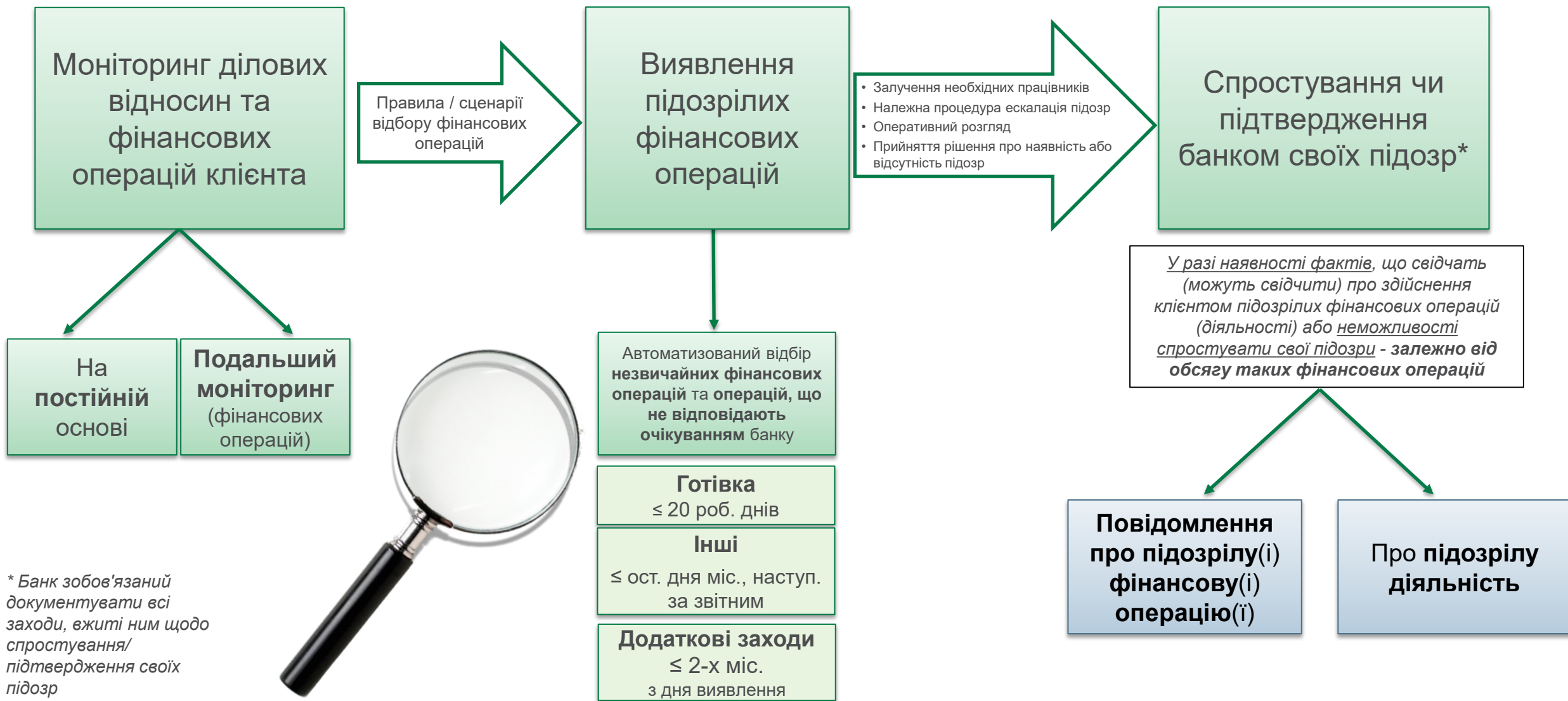
Стаття 21 Закону №361-IX

ВИМОГИ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ЩОДО КЕЙСОВОГО ЗВІТУВАННЯ

Порядок та строки здійснення заходів з виявлення підозрілих фінансових операцій (діяльності):

- ✓ банк забезпечує аналіз фінансових операцій клієнтів (їх сукупності), уключаючи використання автоматизованих модулів, що реалізують відбір фінансових операцій за допомогою відповідних правил/сценаріїв
- ✓ розроблені правила/сценарії відбору фінансових операцій мають забезпечити виявлення:
 - фінансової операції з готівкою, яка містить індикатори підозрілості фінансових операцій, - **не пізніше 20 робочих днів після здійснення такої фінансової операції;**
 - інших фінансових операцій (сукупності пов'язаних між собою фінансових операцій), що містять індикатори підозрілості фінансових операцій, - **не пізніше останнього робочого дня місяця, наступного за місяцем, у якому такі фінансові операції були здійснені**
- ✓ банк забезпечує виявлення фінансових операцій, що не відповідають очікуванням банку, ураховуючи:
 - анонсований обсяг фінансових операцій, види послуг під час установадження ділових відносин;
 - фінансові операції, що здійснюються клієнтом, не мають раціонального обґрунтування, та/або не є типовими для клієнтів, подібних за розміром/видом діяльності/величиною доходу/соціальним статусом
- ✓ банк забезпечує оперативне вжиття додаткових заходів, але не пізніше двох місяців із дня відбору/виявлення індикаторів підозрілості фінансових операцій, якщо недостатньо для здійснення аналізу, спростування/підтвердження підозр та/або прийняття відповідного рішення, наявних у банку документів та/або відомостей

ВИЯВЛЕННЯ ПІДОЗРІЛИХ ФІНАНСОВИХ ОПЕРАЦІЙ (ДІЯЛЬНОСТІ)

ВИМОГИ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ЩОДО КЕЙСОВОГО ЗВІТУВАННЯ

Положення про здійснення банками фінансового моніторингу № 65

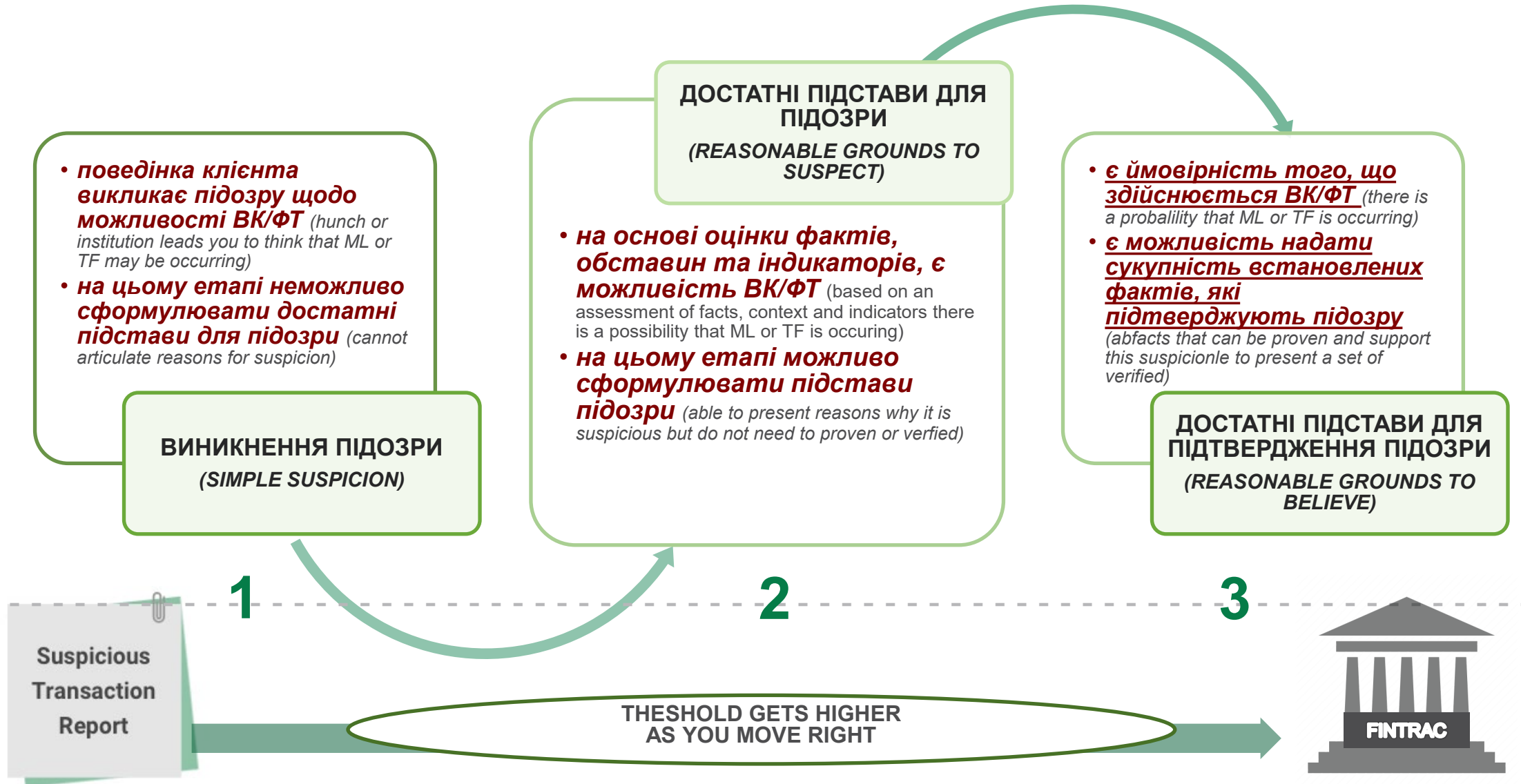
Додаток 15 до Положення № 65

Вимоги щодо виявлення підозрілих операцій (діяльності):

- розроблення індикаторів підозрілості фінансових операцій
- автоматизований відбір незвичайних фінансових операцій (у т.ч. за допомогою відповідних правил/сценаріїв)
- здійснення аналізу фінансових операцій клієнтів (їх сукупності)
- проведення на постійній основі моніторингу ділових відносин (фінансових операцій)
- складання обґрунтованого висновку щодо виявлених підозр
- функціонування процедури ескалації підозр працівниками
- документування вжитих заходів щодо спростування / підтвердження підозр
- фіксація дій працівників щодо:
 - надсилання та отримання інформувальних повідомлень про підозрілі операції (діяльність)
 - виявлені індикатори підозрілості
 - прийнятих рішень про наявність/відсутність підозр за результатами аналізу
- ведення реєстру повідомлень про підозрілу фінансову діяльність/фінансових операцій

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД (ЕТАПИ ФОРМУВАННЯ ПІДОЗРИ): КАНАДА

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД (ЗАПОВНЕННЯ SAR): ЕСТОНІЯ

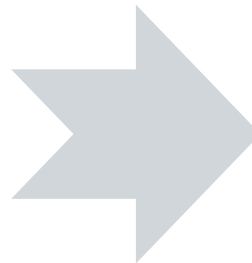
Якщо виявлено незвичну фінансову операцію або діяльність, необхідно вжити посилених заходів належної перевірки з метою спростування/підтвердження підозри:

ПІДОЗРУ
СПРОСТОВАНО

особа може пояснити незвичну фінансову операцію або діяльність економічними чи іншими фактичними обставинами чи причинами. Звіт до СУО не надсилається, можна продовжувати ділові відносини / разові фін. операції

ПІДОЗРУ
ПІДТВЕРДЖЕНО

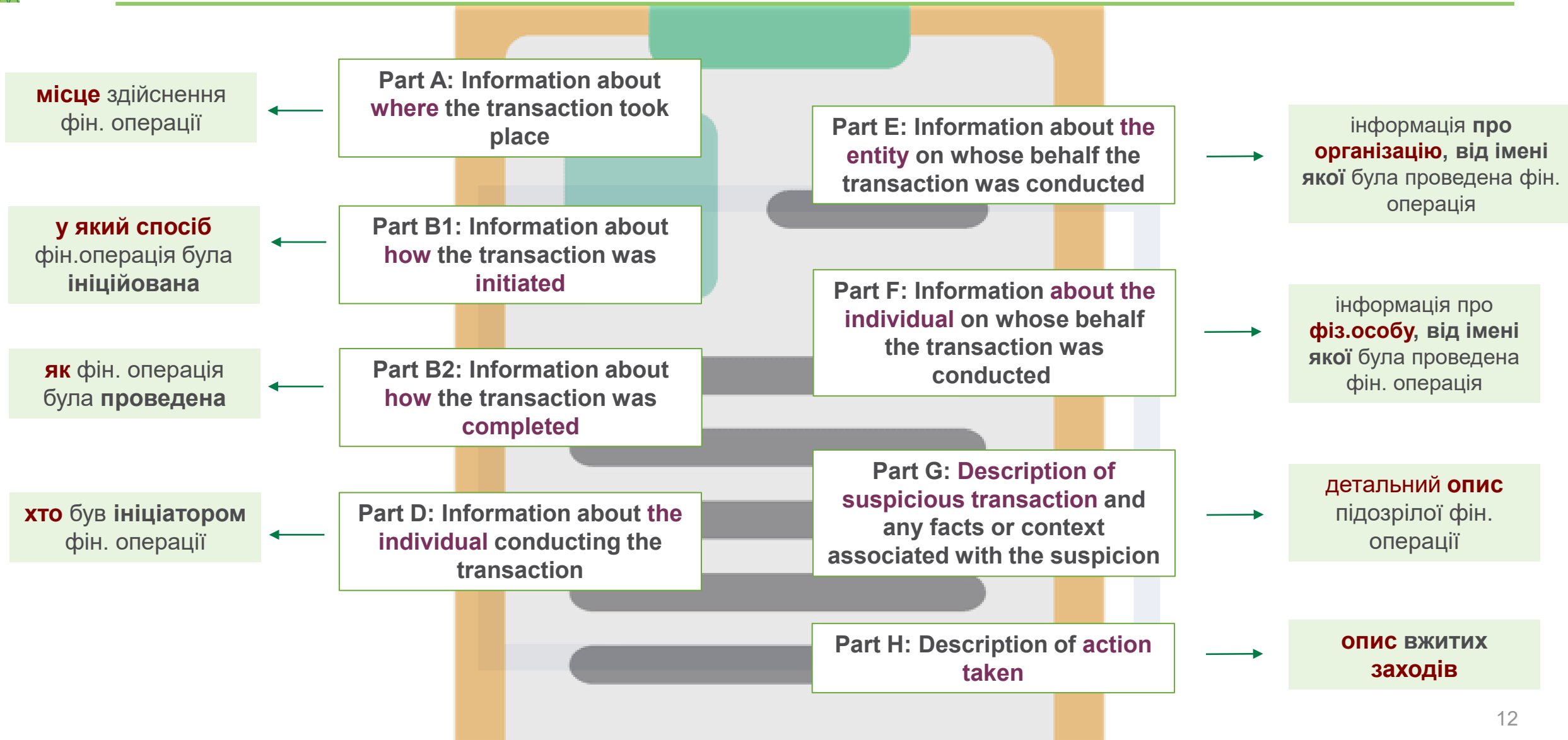

особа не може пояснити незвичну фін. операцію або діяльність економічними чи іншими фактичними обставинами чи причинами. Звіт до СУО надсилається, **ОДНАК** можна продовжувати ділові відносини / випадкові фін. операції •

В
И
Д
И
З
В
І
Т
І
В

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД (СТРУКТУРА НАПОВНЕННЯ SAR): КАНАДА

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД (СТРУКТУРА НАПОВНЕННЯ SAR): США

INTRODUCTION

- ✓ **Причина подання звіту** та загальний опис виявленої підозрілої діяльності
- ✓ Наявність учасників фін.операції у будь-яких **санкційних списках**
- ✓ Короткий виклад **“red flags”**
- ✓ **Дати та підстави подання попередніх звітів** щодо учасників фін.операції (за наявності)

BODY

- ✓ **Релевантні факти** щодо учасників фін.операції та незвична діяльність (складна серія транзакцій, відсутність підтвердної документації)
- ✓ **Інформація з рахунків**, походження і використання коштів (як правило, у хронологічному порядку за датою та сумою)
- ✓ Розподіл за датою та сумою **великих обсягів фінансової діяльності** щодо зарахування та списання коштів
- ✓ Інформація про **відправника та отримувача (вигодоодержувача)**
- ✓ **Деталі щодо операцій з готівкою**, що ідентифікують відділення, тип транзакції та спосіб здійснення транзакції (онлайн банкінг, банкомат тощо)
- ✓ Додаткова інформація про відправника і отримувача

FINAL PARAGRAPH

- ✓ **Додаткова інформація** про підозрілу діяльність, яка може бути надана **правоохоронним органам** установою
- ✓ Інформація про **подальші дії фінансової установи** (наприклад, намір закрити рахунки)
- ✓ **Контакти співробітників фінансової установи**, якщо вони відрізняються від зазначених в раніше поданих SAR

Зібрану, проаналізовану та задокументовану інформацію необхідно стисло викласти у хронологічному порядку у SAR (допоміжні питання: хто? що? коли? де? і чому?)

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД (ЗАПОВНЕННЯ SAR): ВЕЛИКОБРИТАНІЯ

Режим SAR призначений для повідомлення про знання або підозри у відмиванні доходів або переконання чи підозри, пов'язаною з фінансуванням тероризму

Корисні поради для складання висновку:

- **Визначте ймовірну вигоду від підозрілих операцій, включаючи розмір вигоди**
- **Визначте причину виникнення підозри щодо операцій**
- **Визначте ймовірні подальші дії з активами щодо яких є підозра**
- **Визначте інших учасників, які беруть або можуть брати участь у проведенні підозрілих операцій (дати народження, адреси, тощо)**
- **Змістовно опишіть причини виникнення підозри, при цьому даючи відповіді на наступні шість основних питань: Хто? Що? Де? Коли? Чому? Як?**
- **Зазначте інші деталі, які на Вашу думку можуть бути суттєвими (корисними) для спеціально уповноваженого органу під час аналізу такої операції**

Звітування щодо підозрілої діяльності:

- **Зазначте дані щодо відправника/ отримувача вигодоодержувача (за наявності)**
- **Зазначте номери банківських рахунків, унікальний обліковий номер фінансової операції, реквізити банків-кореспондентів**
- **Зазначте дату здійснення операції**
- **Зазначте спосіб проведення операції (онлайн, платіжна картка, готівка, платіжне доручення):**
- **Вкажіть причину виникнення підозри**
- **Узагальніть в кінці звіту суми операцій, в тому числі готівки**

Кейсове звітування Банком «А» Державної служби фінансового моніторингу (далі – ДСФМУ) про підозрілі фінансові операції (діяльність) клієнта 1 та його контрагентів (15 ЮО) (далі – КЕЙС або CASE) на виконання підпункту в) пункту 8 частини 2 статті 8 Закону про запобігання***

КЕЙС, за інформацією від Банку, отриманою листом, зокрема, містив:

- ✓ **обґрунтований висновок** щодо кожного клієнта Банку (к-сть 16 ЮО), який базується на результатах здійсненого Банком аналізу з посиланням на інформацію та документи, що є у розпорядженні Банку.
- ✓ виписки по рахунках клієнтів у форматі xls (к-сть 16).
- ✓ копії документів, отримані від клієнтів, аналіз яких був здійснений Банком (*договори відступлення права вимоги, факторинг, комісії, фінансової допомоги, листи клієнтів, копії фінансової звітності, тощо у форматі pdf*).

* Враховуючи рекомендації ДСФМУ «Для інформування про підозрілу діяльність рекомендовано використовувати файл-повідомлення типу ХА, в якому зазначається інформація про підозрілу фінансову операцію та у відповідному полі використовується код ознаки внутрішнього фінансового моніторингу - 900 (додаток 3 (К_DFM03) до Інструкції)» Банк «А» подав до реєстру інформацію щодо однієї операції клієнта 1 з кодом 900 та з приміткою щодо загального обсягу операцій клієнта 1 та його контрагентів (*за інформацією від Банку, отриманою в телефонному режимі*)

**

в) підозрілі фінансові операції (діяльність) або спроби їх проведення незалежно від суми, на яку вони(а) проводяться, - негайно після виникнення підозри або достатніх підстав для підозри, а також **надавати обґрунтовані висновки**, копії документів та іншу інформацію, на основі яких сформовано підозру, та додаткову інформацію на запити спеціально уповноваженого органу

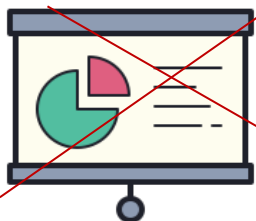
Аналіз кейсового звітування Банком «А» ДСФМУ про підозрілі фінансові операції (діяльність) клієнта 1 та його контрагентів (далі – КЕЙС або CASE)

14.08.20
Департаментом
фінансового
моніторингу отримано
від Банку КЕЙС
та проаналізовано

від 26.06.20

Слід зауважити, що кейс не містить презентаційних матеріалів (схематичних зображень) щодо фінансових операцій.

ПЕРЕВІРЕНО ОБГРУНТОВАНІ ВИСНОВКИ щодо Клієнта 1 та його контрагентів (15 ЮО) (у форматі xls), які містять, зокрема, такі відомості:

I. Період здійснення підозрілої операції.

II. Описова частина.

- ✓ Опис підозрілої операції, а саме: фінансові операції носять транзитний характер, операції з активами не відповідають ризик-профілю клієнта, зокрема, не мають раціонального обґрунтування;
- ✓ Підстави для проведення операції щодо окремих клієнтів: вказано договори та сторони за договорами;
- ✓ Зазначено щодо окремих клієнтів, що вони не надали до Банку документи/відомості необхідні для НПК та вказано, які саме документи не було надано.

III. Додаткова інформація, що була встановлена в ході проведеного аналізу

- ✓ Зокрема, щодо окремих клієнтів (їх директорів) зазначено кримінальні провадження в яких вони фігурують та окремі витяги інформації із проваджень.

IV. Загальний висновок

«Висновок який здатний довести спеціально уповноваженому органу, що фінансові операції/діяльність клієнта (контрагентів) ґрунтується на фактах та результатах здійсненого аналізу Банком», в якому, зокрема, Банк зазначив:

- ✓ Клієнт не надав повний пакет необхідний для здійснення НПК;
- ✓ Контрагентами клієнта є клієнти яким Банк встановив неприйнятно високий рівень ризику. Підставою для проведення операцій були договори, зокрема, про переведення боргу, фін.допомоги; Зазначено інформацію щодо незначного стат.кап., виду діяльності, директора/власника, частоті зміни реєстраційних даних, незначної к-сті працівників, відсутність платежів пов'язаних із господарською д-стю клієнта, участі у схемі щодо переведення безготівки в готівку.
- ✓ Наявність негативної інформації щодо окремих контрагентів (кримінальні провадження із витягами).
- ✓ У Банку є підстави вважати, що операції носять транзитний характер.

Дякуємо за увагу